

Dr. Nagy Sándor
ügyvédi irodáját József főherczeg-ut 12. szám I. em.
helyezte át.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. MÁJUS HÓ 18.

II. ÉVFOLYAM 10. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

RÉVÉSZ NÁNDOR

Aradon, Szabadság-tér 20. szám. — Városi és megyei telefon szám 265.

Értesíti a n. é. közönséget, hogy

könyv-, zenemű-, papir-kereskedését megnagyobbitotta és átalakította.

Gazdag választék hazai és világirodalmi termékekből. — Képes levelező-lap ujdonságok.

Herczeg Ferencz összes művei, füzetes kiadás, kéthetenként megjelenő füzetekben házhoz kézbesítve megrendelhető.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

A MAGYAR KASZINÓK.

Arad, május 18.

Hova lett az a nemes, a szivből, lélekből fakadó magyar érzellemmel telt társulási eszme, fogalom? mely a magyar közéletet átragogta, fejlesztette és szeretettel ápolta mindazt, mi magyarságunk hasznára lehetett.

Letűntek, elmúltak azok az idők, a mikor a magyar kaszinó védő bástyája volt a magyar közszellemnek, őrködött és tiltakozott minden olyan támadás és alattomos merénylet ellen, a mely a magyar közszellem fejlesztése ellen irányult. Akkor volt is célja a magyar kaszinók létesítésének, a mikor onnét irányult ki minden, a mi csak előnyére, hasznára lehetett a rabláncokba vert magyar társadalomnak. A kaszinókban jöttek össze azok, akik felforgatni akarták az abszolutizmus korszakát, onnan terveztek elsűtni azt az ágyut, mely egyszerre elsöpörte volna hazánkból az osztrák kényuralmat. Ha a régi magyar kaszinók nem is süthették el azt az ágyut, mely teljesen megszabadított volna bennünket az osztráktól, de mégis nagyon sok részük van abban, hogyha látszólag is: de önállóak vagyunk, fájdalom függetlenség nélkül.

A liberálizmus eszméjével pedig: ha az osztrák fennhatóság által kiszabott, irányított uton is, de — sokkal messzebb vagyunk már és lázasabb sietséggel haladunk előre, mintsem hogy időnk volna arra, hogy a kaszinóban pipaszó mellett tárgyalnók meg az ország eseményeit és társadalmunk bajait. Ugyan miért járjunk a kaszinóba, mikor a rikkanec ugyanis elkiabálja az utcán sietőnek a legujabb,

a leghajmeresztőbb és szenzációs híreket és kezébe erőszakolja 2 fillérért a nyomtatott krónikát.

Ugyan kinek van arra ideje és türelme, hogy néhány órát eltöltsön a csendes, zavartalan kaszinó termeiben. A hova legfeljebb egy tarokk vagy alsós partira jön össze néhány öreg úr, vagy pedig néhány zsentri óriás, vagy arisztokrata egy kis izgató hazárd játékra, a kik bizony nem nagyon vigyáznak Magyarországra. No meg aztán a kopottabb szőrű, de tisztességes polgár minek tegye be oda a lábát, a hol csak az osztály kritikának van kitéve. Hiszen az elég kényelmes kávéházban is bőségesen vannak lapok, a melyeket átnézve minden szuró, gőgös, különcök tekintetektől menten, nyugodtan, boszankodás nélkül távozhat haza.

Faluhelyen, a hol nincsen kávéház, nagyon természetes, hogy a kaszinónak létjogosultsága van, sőt annak létezése kulturmissziót is teljesíthet.

A kaszinónak mint *olyannak*, ma már semmi értelme és semmi létjogosultsága sincs nagyobb városban, még kevésbé olyanban, mint Arad: a hol az osztályfogalom annyira ki van élesedve.

Az aradi kaszinó egyesületnek a napokban tartott közgyűlésén végre belátták, hogy az egyesület semmi életképességgel nem bír, hogy a tradícióval — a régi intenciókkal szakítani kell: szóval meg kell vedleni — *polgáris* modern *egyletté* kell átgyurni a penészes, a konzervatív kaszinót.

Hát ez mind igen szépen hangzik és di-

eséretet érdemel derék főispánunk Urbán Iván és Solymossy Lajos báró, hogy előljárnak a polgárius példával. Az lenne Urbán Ivánnak a legnagyobb érdeme, hogy ha nemzetiségi megyénk és városunk jóra való polgárait tényleg sikerülne neki egy hatalmas polgári egyesület, kaszinó keretébe összehozni. Hogyha a kiküldött ötös-bizottság tényleg, a közgyűlésen hangoztatott terv szerint fog működni? akkor társadalmi életünkben már a közel jövőben óriási átalakulások várhatók. Ha az új alakulandó kaszinó, vagy mondjuk inkább *polgári egyesület* nem is fogja azt a missziót teljesíteni, amiért régen a kaszinók alakultak, de mégis szükségképen pótolni fogja azt az irt, mi jelenleg szakadozottá teszi társadalmunkat — és rövidebbre fogja szabni azt az egymáshoz való közeledési utat: mit a világot hódító demokratikus mivel nemes szellem a mai korban okvetlen megkiván.

Dehát nincs is más ok arra hogy az ósdi aradi kaszinó levesse régi mezét, csak az, hogy a miveltebb jóra való elem úgy a megyéből, mint Aradról polgárius szeretettel kultúránk fejlesztésére összetartva csoportosuljon, egy cél felé törekedve, társas életünk megkönnyítésére és pártolására mind annak, a mi arra méltó.

HONISCH L. ISTVÁN.

A DALOK KÖNYVÉBŐL.

(HEINE.)

Miert ez árca könyvesep,
A mely szememben ég:
A rég elmúlt időkből
Maradt ez vissza még.

Sok csillogó testtőre
Mind eltűnt elveszett,
S velük tűnt el sok kin is,
Sok edes élvezet.

S a melyek kin s gyönyörrel
Töltik meg szívemet,
Eltűntek mindörökre
Az edes kék szemek.

S eltűnt, miként a pára
Ifju szerelmem is,
Te bus, magános könyvesep
Oh tünj el hát te is.

Geréb Sándor.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Polgár Sándor.

Két hét óta működik az új rezsimezen rövid idő alatt annyi szép dolgot mutatott be, hogy még a rosszakaratu kritika se mondhat általánosságban rosszat Zilahi társulatáról.

Hogy itt ott hézagpótlásra van szükség? az megszivlelendő dolog

ugy a közönség, mint Zilahi részéről és bizonyynyal okulni is fog Zilahi és a legközelebbi alkalomkor pótolni fogja azt, ami hiányzik, ami pedig felesleges azt mellőzni fogja.

Hogy milyen nagy munkát végzett eddig is a társulat azt a két hét alatt lejátszott darabokból láthattuk. Erős szigorra és igazán művészi munkás ambícióra vall, az egész társulat eddigi működése. Egyik jó előadás a másikat követte, láttunk népszinműveket, szinművet drámát, vigjátékot, bohózatot, operetteket és operát is. Eddig is megmutatta Zilahi, hogy programját szívvel lélekkel betartja: fájdalom, hogy a közönség csak az új daraboknál tölti meg a színházat. És olyan kitünő reprizeknél mint a Nebántsvirág, Boccaccio, még vásárnap is üres ház mellett kénytelenek játszani szegény színészeink. Pedig hát megérdemelnék a hangosabb tapsot a társulat kiemelkedő tagjai.

Jól teszi Zilahi hogy ha többször fog játszani, mert a „Király házasodik“ című darabban Koppai szerepében aki látta őt alakítani, az meggyőződött arról, hogy mikor Zilahi játszik, ünnepies est van a színházban. Ugyisintén kár Békés Gyulát is a titkári teendővel annyira igénybe venni, mert bizony olyan Gonosz Pistát mint a melyet ő a Falurosszában bemutatott nem igen láttunk, pedig ő előtte nagyon sok jelestehetségű színész játszotta ezt a szerepet, de Békés Gyula alakítása fölülmulta mindeniket. Hogy milyen színész Békés azt Mongodin szerepében is fényesen megmutatta, a közönséget minden jelenetben kacagásra készítette, s a közönség hálás is volt, mert számtalanszor tapsolt neki.

B. Szabó József.

Hogy azoknál maradjunk a kikiről még kevés alkalmunk volt bővebben megemlékezni, hát legelső sorban is *Zilahinéről* kell hogy szóljunk: Faustban az ő *Margarétájával* megmutatta, hogy milyen nagy énektudása van, úgy énekével mint játékaival határozottan brillirozott, sőt elődjénél annyival is előnyben van Zilahiné, hogy ő nagyon bájos és szép Margareta is.

Katalinban szintén óriási sikere volt Zilahinének, az ő királynői természetéhez és érdekes szép arcához nagyon illik ez a szerep, nembiába tetszett annyira a Népszínházban is. Határozottan mondhatjuk, hogy nem tudjuk elképzelni azt, hogy Zilahinén kívül más jobban tudná kreálni ezt a szerepet, úgy játékát, mint énekszámait tapsviharral fogadta a közönség.

Parlagi Kornélia szintén *Katalin* operettben mutatta meg azt, hogy mennyire haladt mióta utóljára láttuk Aradon, nagyobb szerepben játszani. Eltekintve attól, hogy pompásan nézett ki mint *Duplezsis* hadnagy és szemre való volt, úgy a játéka, ami szorgalmas tanulásra vall, mint éneke által predestinálva van arra, hogy kedvence legyen a köz-

zönségnek. *Katalin* operettben kitűnt még *Haller Irma* aki nagyon kedves volt Anica bájos szende szerepében. Polgár Sándor jóízű alakításán mindig mulat a közönség, aki különben a *Katalin* operett rendezésének is nagy munkáját végezte. Itt nem mulaszthatjuk el megemlíteni Orbán Árpádot a karmestert, kinek csodálatos buzgalma meglátszik minden operett és opera előadáson. A kar régen nem énekelt úgy mint most. Hogy pedig a díszletek oly remek-ek és igazán kellemes illúziókban ringatják a nézőt, az Végh István szakavatott színházi festő érdeme.

Amiazoperett és opera előadásokat illeti, semmi megkivánnivalót nem hagynak maguk után, nem is csoda, hogy ha olyan hatalmasénekes személyzet fellett rendelkezik Zilahimint a mostani. *Bejczy György* a tenorista minden esetre fölülmulja

Bekéssy Gyula.

Déri Jenőt is, aki pedig *Leszkay* alatt a legszebb hangú tenorista volt. *Bejczynek* gyönyörű hangja mellett kitűnő játéka van, a mivel bizony nem minden tenorista rendelkezik. Olyan énekes bonvivánja pedig egyáltalán nem volt az aradi színháznak, mint a mindig snajdig és a színpadon mindenkinek tetsző *B. Szabó József*, kellemes behizelgő hangja mellett minden szavát tisztán érthetően tagolva ejti ki, ami egy énekesnél óriási előny. Bizony nagyon szeretnék őt már egy nagyobb szerepben látni: például *Nagy mama* Plencsár-jában.

Keveset szólunk még *B. Répássy Guszt* énekes nőről aki *Boccaccióban* megmutatta, hogy igen erős tehetsége a társulatnak, úgy hangulatos játéka, mint kellemes hangjával mindvégig igaz elismerést és tapsot aratott attól a kevés közönségtől, mely ezt a páratlan szép operettet végig nézte.

Sokan hangoztatják, hogy *Felhő Rózsi* nem pótolhatja a mostani énekesnők közül egy sem. Hát ehhez különböző felfogás kell, tagadhatlan, hogy *Felhő Rózsinak* nagy érdemei vannak Aradon. De *Leszkay* rezsím alatt csak egyedül *Felhő* volt a számot tevő énekesnő és *Felhő Rózsi* opera előadáshoz nem volt jó, népszínműben pedig egyáltalán nem volt használható. Ellenben most minden énekes, ze-

Bejezy Árpád.

nés darab oly egésznet képez, hogy azon semmi ür, vagy átmenetnélküliség nem vehető észre: *Haller Irma* igaz hogy szendébb subrette és annyira bájos és kedves, hogy a szemnek is jól esik őt nézni, daczára, hogy lábait nem dobálja az égig — különben sem volt még alkalmunk meggyőződni arról, hogy egy *bretlis* angol operettben mit tud mutatni, hogy tehetséges színész, azt a *Nebántsvirágb*an fényesen beigazolta.

Karácsonyi Mariskáról már több ízben szoltunk a dicséret hangján, most azt is megirhatjuk róla, hogy nemcsak a parasztemenecske, vagy leány bokorugrós ruhájában érzi magát otthon a szinpadon, hanem figyelemre méltó erőssége ugy az opera mint az operette előadáscknak.

A drámai személyzetnek tagadhatlanul kimagasló alakja *P. Lukács Juliska* a kitől *Fedorában* gyönyörű alakítást láttunk, ugyszintén *Csiky László*tól is. A drámai személyzet fölötti véleményt fenn tartjuk akkorra, a mikor *Gazdy Aranka* és *Ternyei Lajos* vezető szerephez jutnak. *Ternyei* különben a „*Király házasodik*“ darabban figyelemre méltóan kreálta a jószívű királyt, de mi más szerepben véljük őt jobban érvényesülni, mert eddig teljesen nem ragyogtathatta tehetségét. *Borostyán Sári* *Fedorában* *Sonkareff grófnő* szerepében igen ügyesen játszotta a könnyüvérű hölgyet, *Mongodin-ban* pedig elragadó volt *Lucienne* szerepében. *Garai Ilonka* naiva háttározottan szemlélatomást fejlődik, mindent amit rábiznak szépen kedvesen megjátssza és példásan megtanulja szerepét.

A napokban „*Közönyt Közönyne!*“ fogjuk látni a melyben *Zilahi* elbucszott a *Nemzeti Színház*tól: alkalmunk lesz újra gyönyörködni *Zilahi művésze-*

tében. *Dolovai nábob leánya* is sorra kerül, a mikor *Gazdy Aranka* mutatja meg hogy mit tud. *Zilahi* szintén bemutatja az ő saját külön *Bilitzky* kadetját.

Erősen folynak a próbák a *Kökler* énekes bohózatból. Nemsokára nagy látványosságra van kilátásunk a mikor a *Balaton*i rege fog szinre kerülni. Előkészületben van a *Pillangó kisasszony*, a melyben *Pálmay Ilka* oly nagy sikereket aratott a *Népszínház*ban.

Szóval mindent elkövet az igazgatóság, hogy közönséget vonzon a színházba. Szomorú dolog, hogy ez csak részben sikerül és az eddigiekből ítélve bizony arra van kilátás, hogy nem kis deficittel fog végződni a nyári évad.

Hogyha pedig a téli saison se fog beütni, akkor el lehetünk készülve, hogy *Zilahi* nem sokáig lesz aradi direktor, legalább ő így mondta.

(H. I. i.)

SAISON.

AZ ÚRAM NAPLÓT VEZET.

Arad, május 17.

Kedves Honisch!

Ször yüség! Képzeld, rajta kaptam az uramat. Nem a hü enségen, oh ehhez az uram sokkal mulyább, én pedig sokkal szebb, hanem rajtakaptam, hogy naplót vezet.

Naplót vezet. Mint egy tizenhatesztendős bakfis. Halott már ilyet. No de nem is haboztam egy pillanatig sem s ezzel az uram legföltettebb kincseit átadom a lehető legnagyobb nyilvánosságnak (hány előfizetője is van magának?) hogy okuljanak az asszonyok, vakuljon az uram, t. i. szégyenében süljön ki a szeme. Bocsánat, csak átvitt értelemben beszélek.

Ime egy néhány szemelvény:

május 8.

„Hej, kedves naplóm, *Konstantinápoly!* Tömören így lehetne jellemezni azokat az örömeket, miket a *konstantinápolyi* uttól várok: külön bejárati szoba, eunuch, pénz, huri, huri és ismét csak huri, hetedik *menyország*. *Schör kapitány* jóakaratu figyelmeztetése, feleség, gyermek, nem törődömség, nyolcadik *menyország*, elutazás, búcsú, könnyek legközelebbi vizontlátásig, 5—10 piaster, köss harisnyát, (kössenek fel téged, az én megjegyzésem. *Eveline*.) *Szofia*: éden, *Belgrád*: paracsidom és *Arad*: pokol. (Majd adok én neked, befütöm a poklot. *Ev*.) Az utóbbit elengedném. (Én nem. *rv*.)

Május 10.

Furcsa ember ez a *Zilahi*. *Csnpa* erényes színesznőt szerződtetett. *Pokolba* az erénynyel. Nem

kell nekünk erény, se egybevágó előadás, se pazar kiállítás. Hej, Leszkay latt másképp volt ez. Leszkayt pártoltam is. Isten ugyse. De Zilahit nem pártolom. Hozzon egy kis trallalát. Majd megtelik a színháza. Nem is érdemes színházba járni. Majd hogy én ott hallgassak éneket, zenét, a mit agyondicsérnek, lássak szép diszleteket és semmi trallala. No, az nem kell a magyaroknak. Jó lesz a feleség annak. (Majd jársz te színházba, ne félj! Ott kell lenned minden előadáson. Ev.) Bérélek majd a feleségemnek és a lányoknak páholyt, magam pedig megyek a Leszkay rezsím halvány másolatát keresni, a rácvárosba (Vajjon mit akarhat itt? Ezt meg kell tudnom. Nem tudja maga Honisch? Ev.)

Május 12.

Az éjjel retteneteset álmodtam. A Hegyalján kráterek támadtak és elkezdtek működni. A dübörgő föld bensejéből tucatjával hányta ki a kulturpalotákat, az arad-ujaradi vashidakat. A lakosság mind elpusztult, Aradot teljesen eltemette a szünni nem akaró tengerikigyó lavina. Csak egy földalatti börtön mély fenekén volt még élet. Egy mécses égett és egy sötét alak ült mellette, egyedül élő lény százmérföldekre. Az álom szárnyain odaröpültem és megkérdeztem tőle, hogy kicsoda?

— En vagyok a Prológ! felelte sötéten, de oly elszántsággal, hogy megdöbbenem. Fölbredtem. Kábult agygyal kirohantam az utcára s megnéztem az első színlapot. Nem volt rajta prológ. Könnyebült lélekkel mentem haza. Csak álom volt, szörnyű nehéz álom.

Látja, ilyen butyuta az én uram. Nem érdemli meg, hogy kinevessék? De majd adok én neki Konstantinápolyt! Azért is itthon fog maradni.

Üdvözli

Eveline.

U. i. Édes jó Honisch, nem tudja, hogy a gimnazisták mikor tartják meg a majálisukat, szeptemberben-e vagy októberben?

Eveline.

ÜRES HÁZAK.

Arad, május 17.

Nem kiadó lakásokról van szó, hanem az aradi nemzeti színházról, mely ebben a hónapban a megnyitó-előadáson kívül alig tudott egy-két telt házat csinálni. Bizonyos restelkedéssel látjuk ezt és a szégyenkezés egy nemével irunk róla, mert ez új igazgató és társulat előtt az aradi közönség olyan hirben állott, hogy a legjobb a vidéken, a leglelkesebb a vidék összes színházi közönsége között, s a mi a fő: a legszorgalmasabb színházlátogató.

Ezt a jó hírnevet május elseje óta nem érdemli meg az aradi közönség. Legalább látszólag nem. Igaz ugyan,

Ternyei Lajos.

hogy május elseje előtt sem volt valami nagyon lelkes pártolója a színháznak, de ezt meg tudjuk magyarázni, ama népszerűtlenség folytán, mely a Leszkay-érát az utóbbi időben Aradon körülvette. Ha egy kicsit mélyebben pillantunk be a mi színházi életünkbe, hamarosan meg fogjuk találni a részvétlenség okát, melynek gyökerét ezuttal nem a közönség táplálja, hanem a színház. Igaz, hogy egészen más, jóhiszemű eljárással, muló jelenséget képező hibákkal, melyek rövid idő alatt nagyon kevés orvoslás által elmúlnak.

Csiky László.

A mostani színtársulatban meg van mindaz a kellék, a mely az aradi közönséget, mely csakugyan lelkes és szorgalmas színházlátogató közönség, a színházba vonja: van elsőrangú társulat, már amelyet erre a rövid szezonnra összeállítani lehetett. Hogy apró fogyatékoságai vannak, például hogy komikus nincs, hogy egynémelyik tagnak tehetségét az igazgató többre becsülte, mint amilyenek bizonyult, hogy a szereposztás néhol fogyatékoságot mutat, — mindig olyan időleges hiba, amelyen nagyon könnyen lehet segíteni. Van ollenben kitünő összjáték, jó rendezés, pompás diszletek, pazar darab-kiállítás, van kiváló karmester (ez pedig igen igen fontos dolog) s ennél fogva vannak opera játékok és zenés daraboknak mintaszerű előadása. Ennyi előnyökkel naponkint telt házat csinált volna Leszkay, aki jobb főnök volt, mint igazgató.

Zilahi Gyula ellenben üres házak előtt játszik. Mint említettük a megnyitó előadásokon kívül csak a „Faust“ és a „Katalin“ tudott telt házat csinálni. Sőt mi több: vasárnap délutánonként sem telik meg annyira a nézőtér, mint a régi rezsim akármelyik silány előadására. Azt pedig senki sem mondhatja, hogy a délutáni közönségre nézve is elmúlt a szezon.

Mihály Miklós.

Más hibák vannak itt kérem tisztelettel, egészen más hibák, melyek szorosán a színház igazgatására és nem előadásaira vonatkozik. Itt van például a főbaj: a *helyárák felemelése*, másodikként meg a *műsor összeállítás*. Végezzünk előbb az elsővel.

Írjuk ki nyíltan, hogy az aradi közönség nem fogadta jó lélekkel Zilahinak ezt az eljárását. Evtizedek óta hozzászokott a régi ocsó helyekhez s akármilyen igaza volt is az igazgatónak, akármilyen méltányos volt is a kérése, a dolog vége mégis az, hogy a rövidebbet ő huzza. Bevettük volna valahogy mégis ezt a felemelést, ha többet kaptunk volna érte, mint amennyit Zilahi nyújtott. Célzok a vendégszereplésekre. Mert hogy a társulát jó, nagyon jó, hogy a darabok kiállítása pompás, — mindezek olyan dolgok, amelyeket a közönség elsősorban elvárt azoktól az ígéretekől, amelyek diadalünnepei között Zilahi Aradra bevonult. Mit tesz azonban a művezetőség? Tény, hogy eddig még nem volt szükség vendégszereplőket lehozni, ezeknek módusát azonban előrelátjuk: ha lesznek vendégszereplések, újabb helyárfelemelések is lesznek. Azt gondoltuk pedig, hogy a helyárfelemelésért külön áremelés nélkül fogjuk kapni a kilátásba helyezett vendégszerepléseket. Pedig hogy nem így lesz, azt előrelátjuk abból, hogy ime a „Katalin“ premiérjére bérletszű-

netet csinált a művezetőség. Engedelmet: helyárfelemelés és bérletszűn-t egy normális körülmények között színrehozható operet bemutatójára, — sok. Mi lesz, ha lejön Jászai Mari, vagy nem tudom én melyik fővárosi művész? Akkor ocsóbban megkapunk három mázsa orvosszert a patikából, mint egy színházi páholyt.

Még valamit a műsorról, ami nem a legszerencsésebb kézzel van összeállítva. Egy népszínművet például csütörtökön játszanak s ugyanez a darab vasárnap délután is ki van tűzve. Ugyan ki nézi meg náit csütörtökön este, ha vasárnap délután fél annyi pénzért megláthatja. Azonkívül hiba volt az is, hogy az újdonságok mind a hónap végére maradtak, pedig egyéb eszköz híján csak ezekkel szoktathatta volna a közönséget a drágább helyárákhoz.

Szerencse, hogy mindezek csak muló jelenségek s orvoslásuk úgy fog haladni, ahogy az új igazgató mindjobban belejön egy vidéki színház igazgatásának kényes és aprólékos teendőibe.

SZIGMA.

HADGYAKORLATON.*

A nagyvárad garnizonban
Komor az élet, egyhangú a lét:
A nagyvárad garnizonban
Legszomorúbb egy őrmester-kadét.
A nagyvárad garnizonból
Mindennap címez egy képes lapot:
„A nagyvárad garnizonban
Borzasztó lassan múlnak a napok.“

A nagyvárad garnizonban
Tudták, nem telt belé egy röpke hét,
Hogy a várad garnizonban
Nincs oly szerelmes, mint a kis kadét.
Ha a várad garnizonban
A bú s a szerelem lenne a fő:
A nagyvárad garnizonban
Régóta generális lenne ő.

A nagyvárad garnizonban
Mikor leszall a csöndes éjszaka,
És altatót fuvott a kürtös,
Nyugodni tér a tiszt, a közbaka.
De a várad garnizonban
Almot hiába vár a kis kadét,
És akkorát sóhajt az ágyán,
Hogy az szélvésznek is beillenek.

A nagyvárad garnizonból
Csak ír, csak ír az őrmester-kadét:
„Még két kicsiny hét s pár rövid nap:
És szegre akasztom a kardot, portopot.
A vonat elvisz oda újra
— Az időt jaj, tán be se várhatom, —
Hol többet ér egy rövid este,
Mint egy egész esztendő Váradon.“

FARAGÓ REZSŐ.

* Mutató a szerzőnek június 1-én megjelenő *Napszámban* című verseskönyvéből.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGROVATA.

Guttmann Elza.

KRÓNIKA.

REND- ÉS GYEPCSŐSZÖK.

Arad, május 17.

Mondják, hogy a párisi rendőri közegek a legfinomabb emberek a világon. A párisi nép szereti őket, mert udvariasak. Kardot nem viselnek s mégis nagy a tekintélyük. Keztyüs kézzel tartják fenn a rendet abban az óriási Babylonban és senki ellenük szegülni nem mer.

Aztán azt is mondják, hogy a budapesti rendőri közegek durvák, erőszakosak, kik kardesörtetéssel, borizü basszussal és égbetörő káromkodással akarnak imponálni s még sincs tekintélyük. Mondják, hogy a Mihaszna András név a budapesti nép közérzéséből fakadt és nagyon találó.

Már most a vidéki rendőri intézményeket kellene megtekinteni. Ahogy azonban a vidéki rendőrökről szó esik, rögtön a kolozsvári zendülésre gondolok.

Az, ami kolozsvárott történt, hű fényképe a vidéki rendőri intézményeknek általánosságban. Szó sincs róla, vannak vidéki rendőrségek, melyek tapintat dolgában fölötte állanak a budapestinek. Hogy többet ne emlísek, itt a temesvári.

Nehogy azonban azt gondolja valaki, hogy azt a rendőrséget, mely bennünket legközelebről érdekel, az aradit, valamiképpen kapcsolatba lehetne

hozni a tapintattal, kénytelen leszek ezt az esetleges illuziót lerontani.

Az aradi rendőri tapintatnak jellemző megnyilatkozása a gyepcsősz-eset: Ha van valaki, aki nem tudja, mi a gyepcsősz, az menjen a parkokba. Ott lát majd sétálni olyan urakat, kik fölérnyel tekintenek le minden sétálóra, legyen az baka, szolgáló vagy méltóságos ur. A gyermekeket pedig valami veleszületett ellenszenv miatt ki nem áthatja. Ha rajta állana, kipusztítana minden gyermeket. A publikum előtte olyan csöcselék, melylyel csak gorbáskodni lehet, de udvariaskodni vele Isten ellen való vétek. A tapintatot csak abban az alakban ismeri, mely vastag botjának és a gyepen játszadozó gyermekek hátának érintkezésében nyilvánul.

De ne rójjuk ezt fel hibául a gyepcsőszöknek. Hiszen a mi félszegség és bárdolatlanság van rajtuk, azt pompás mintákról vették le. Az aradi rendőrlégényeket értem.

A milyen intelligens és tapintatos az aradi rendőrség tisztikara, egy néhány kivétellel, époly modortalan és tapintatlan a közlegények kara. Mintha szándékosan a legdurvább lelkületű embereket keresték volna össze a rendőrséghez, oly abszolút tapintatlanság jellemzi az aradi rendőrlégénységet. Még nem áll egészen a kolozsvári fokon, de sokkal alantabb áll a budapestinél.

Hogy ennek mi az oka, azt talán meg lehetne magyarázni. A rendőr a közönségben állandóan csak azt az objektumot látja, mely *kihág*. Minden ember gyanus előtte, mindenkiről azt hiszi, hogy betörő vagy tolvaj. Ilyen szemüvegen keresztül nézi a közönséget és nem tudja elhinni, hogy a közönség egy olyan gyámoltalan tömeg, mely rászorult a támogatásra, jóakaratu figyelmeztetésre. Ugyanben nem tud leszokni arról a mániáról, hogy minden emberben lázongót lát, aki a fennálló rend ellen akar támadni.

Igy aztán nem csoda, ha a rendőrök brutálisak és korlátoltak.

Ha azonban generalizálunk, nem lehet megtagadni az elismerést az aradi detektív kartól. Ez a testület talán a legszemesebb a vidéken és a mellette meg van benne az a tapintat, mely egyenruhás kollegáikban teljességgel hiányzik.

KRÓNIKÓR.

Kérjük azokat a t. vidéki előfizetőket, a kik az előfizetéssel hátralékban vannak, sziveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni, mert ellenesetben postai megbízást leszünk kénytelenek küldeni, a mi több költséggel jár.

az „ALFÖLD“ kiadóhivatala

Józseffőherceg-ut 22.

KÉT KOSZORÚ.

VÉKONY PÁL FORDÍTÁSA.

Virágfakasztó tavasz reggelén
Együtt bolyongtunk erdős rejtekén.
Bármerre néztünk, minden csupa fény!
— Az élet, ah, mi bűvös költemény! —
S mi csókba fultunk szép szerelmesen.

Te himes szárnyú pillét könnyedén
Üztél kacagva, völgyön, berkeken;
Majd gyöngyvirágból, — akkor szedtem én, —
Koszorút fontál; úgy jöttél eléem,
Mondva: menyasszony-koszorúd leszén . . .

Elmult egy év . . . Im, itt a kikelet! . . .
Minden a régi: berek, napsugár . . .
Csak én vagyok más: orcám beesett,
Olyan vagyok, mint kis madár, beteg,
Mely dult fészkére sirva visszajár . . .

Ó, ringjatok csak, virág levelén
Bohó pillék . . . Miért elszállnotok? . . .
— Az élet, ah, mi sivár költemény! —
Könnyezve gyöngyvirágot tépek én:
Holt kedvesemnek koszorút fonok.

LENAU.

PORCIA LAJOS HERCEG.

Két hete mulott már el, a midőn egy testben, lélekben magyar főur hunyta le szemeit, — örök időkre.

Két hete már annak, hogy megszűnt dobogni egy olyan szív, a melynek minden részében, minden atomnyi csekélységében csak, egyedül a szeretet s a magyar érzelem lakott.

S most, midőn magam elé képzelem kihült temét e nagy magyar főurnak, — elgondolkozom a felett, hogy minő lelki állapotokon ment keresztül, mióta a hercegi rang és cím birtokosa lett.

Porcia Lajos herceg.

Elgondolkozom, hogy egy olyan szívben, a melyben csak a szeretet s a magyar érzelem lakott, milyen küzdelmeket folytathatott, hogy legfőbb óhaját teljessébe hozhassa, hogy legfőbb óhaját elérhesse.

S hogy mindjobban elmerengek gondolataimban, úgy tűnik fel, hogy e szívbeli küzdelme rettenetes nagy volt, s hogy célját, — hogy a magyar főrendek között lehessen, — nem érte meg, csak fájlalni tudom.

Betegem került fel Budapestre, s magyar orvosokkal gyógykezellette magát, mert magyar szíve, csak bennök bizott.

Hasztalan volt azonban minden törekvés, súlyos bajainak nem volt orvosság, — meghalt.

Halál híre élénken foglalkoztatta a sajtót. — Majd különféle variációkban közzölték élete történetét, oly anynyira, hogy fia, Porcia Aladár, ki a hercegi rang és cím örököse lévén, terjedelmes nyilatkozattal mutatta meg a helyes utat, édes atya élete történetében.

Porcia Lajosné hercegnő Aladár herceg fiával.

Egyes lapok oda nyilatkoztak, hogy Porcia Lajos herceg, mint napidijas tengődött fiatal éveiben s majd hogy mint utbiztos lett volna.

Ezen téves információkkal szemben Porcia Aladár herceg nyilatkozatában a következőket közli:

„Édes atyám biharvármegyei főszolgabíró volt, azután pedig nem utbiztos, hanem Biharvármegye főutbiztososa s végül első osztályú állami gazdasági intéző: Napidijas édes atyám soha nem volt, sem pedig szegénységben nem élt. Olyan volt ő, mint a régi jó magyar földes urak, kiknek soha sem elég a jövedelmük, mindig tisztelt s mindenki által szeretve becsült főur volt. Az évi jövedelme szegénysége idején is meghaladta a negyvenezer koronát, ez pedig nem nevezhető nagy szegénységnek.“

Porcia család a legrégibb nemesi család. Pannónia fejedelmei lettek ősei, a sicamberek fejedelmei, majd uralkodók a frisnei grófságokban.

Az újabb időkben ismét előtérbe jött a család I. Lipót császár alatt, kit kancellárja, első minisztere Porcia János herceg, a nagy német birodalmi trónra segített s ezért I. Lipót rendkívül hálával volt iránta.

Elhalmozta kegyeltjét a legnagyobb ranggal,

kitüntetéssel, sőt választó fejedelemmé is proclamálta a mitterburgi hercegségben.

Ezt a jogot nem gyakorolhatta, mivel a krajnai főnemesség ellene szegült annak, hogy a mitterburgi hercegesített grófság elszakittassék Krajnától. Így a dolog abban maradt.

Porcia Lajos hercegnek legfőbb óhaja volt, hogy a magyar főrendek közé bejuthasson.

Azonban ezen terve nem sikerült.

Hercegsége alatt folytonosan betegeskedett, míglen a Dráva melletti Spittal-ban 63 éves korában elhunyt.

A hercegi rang így Porcia Aladár öröke lett, ki haladva édes atyja utján, talán keresztül viszi, atyja hő óhaját.

Az élők egygyel megfogytak, a halottak száma egygyel szaporodott; — küzdelme, harca s vágya elvész majd a feledékenység honában, de szeretete s magyar érzete soha, — mert az élni fog mindig övéi s a magyarul érzők lelkében mindörökre.

n—b.

PUSZTULÓ FAJ.

(Regény.)

(5. Folytatás)

— Az „ALFÖLD” számára írta: KOSZTKA MIHÁLY. —

Havas, zuzmarás nap volt, mikor Mayer meglátogatta Tallián bárót. Az ő szokott csendes modorával köszönt, s mintha kérdezte volna valaki, úgy mondta:

— Hát a báró urnak is elmondjam? Tallián olyan szemekkel nézett a kérdezőre, melyből tisztán ki lehetett olvasni, még Mayernak is, ezt az egy szót: mit?

Mayer elérte a kérdést, leült kínálás nélkül, még azt is hozzátette: köszönöm, ugyanis elfáradtam; aztán fontoskodó arccal mondá:

— Hiszen azt a báró ur is tudja, hogy Reingruber pár évvel ezelőtt Aknabányán vaskohót állított fel, s a pár év alatt ez a vállalat több mint félmilliót jövedelmezett, tegnap pedig eladta a telepet franciáknak két és fél millióért. Ő meg birtokot vett, Aknapusztát vette meg a Stall gróftól és a birtokot Margit leányára iratta. Az is megér vagy két milliót.

Tallián szemein pillanatig tartó felvillanó fény futott keresztül. Mayer látta és folytatta:

— Azt gondoltam, báró urat fogja érdekelni, azért mondtam el.

Vagy egy percig hallgattak, azután megint Mayer szólatat meg. Hangja kissé érdes volt most, a mint Tallián arcába nézve, minden apropos nélkül kérdezte:

— Tudja báró ur, hogy negyvenkét nap mulva nálam levő váltói lejárnak?

— Most már tudom.

— Szép, de nekem pénz kell.

Az utóbbi szót emelt hangon mondta Mayer és felállott. Tallián szinte felemelkedett helyéről és ki nyult tustel, száraz hangon csak annyit mondott:

— Lesz.

Mayer meghajtotta magát.

— Negyvenkét nap mulva prezentálni fogom a váltókat.

Mégegyszer meghajtotta magát és csendesen, mint jött távozott.

Mikor az inas felöltöztette urát, a kis Ilma sorsa már el volt dőlve. Talliánnak negyvenkét nap mulva körülbelül háromszázezer forintot kell kifizetni, pénze nincs, hanem ha Reingruber Margit vőlegénye lesz, úgy Mayer nem fogja prezentálni a váltókat. Hirtelen elhatározással rendelte elő a kocsiját.

Félórával később már Reingruber Ferenc dolgozó szobájában ült egy hatalmas bőrtámlájú angol zsölyében. Szemben vele ült az öreg Reingruber, s kissé reszkető kezeivel simogatta mellére csapódó, fehér, ezüstös szakállát. Éppen Tallián beszélt:

— Nyilt leszek. Nem tagadom, hogy bárói koronánál és kék véremnél egyebem nincs, hanem Margit kisasszony csakis a lelkével kötött le. Érzelmimen kívül, hogy rangom felé-re a hozománnyal, ezt elbírálni önre bízom.

Itt elhallgatott. Úgy érezte, hogy arcába több vér szaladt, mint kellett volna. Nyilt akart lenni, s nem tudott, nem merte ennek a tisztességes öreg embernek az arcába, s szemébe mondani: bizony csak pénzed kell. Reingruber pár cseppe ivott az előttük álló finom konyakos poharak egyikéből, azután Talliánra szegezte szemeit.

— Báró ur, ha ön nem mondta volna is azt, mit mondott anyagi helyzetéről, ugyanis tudtam volna. A Talliánok sokkalta ismertebbek, semhogy ezt ne tudnók róluk. Az érzelme csakis a leányomat illeti, ezért arra csak a leányom adhatja meg a választ. Én szívesen járulok hozzá, ha leányom az ön szívé megértette.

— Akkor hát rendben volnánk.

Tallián felállt és kalapját kereste.

— Margit kisasszonynál akarok most tisztelgni — szól azután — végre is minél előbb tudni akarom határozatát.

— Helyes.

Tallián kezét nyújtott. Az öreg ember megfogta mindkét kezével, szinte belé kapaszkodott, s hangja is remegett, mikor mondta:

— Viselje ön magát nemesen és leányom apja- gyermekének fog bizonyulni.

Hirtelen elfordult s mintha a szemüvegét igazította volna. Tallián ajkán meg pillanatnyi mosoly villant meg, azután komoly arccal távozott.

Szegény öreg, ha látta volna azt a mosolyt, mely szinte kiáltotta felé: Megcsalnak agg hiszékeny, ellopják pénzedet! Akkor talán le tudta volna győzni szenvedélyét a korona után, talán még ő beszélt volna le gyermekét szerelmes, tiszta szűz vágyáról, de az ő tekintetét szemlein átfutó könyködje borította.

Tallián pedig a hölgyek szalonja felé tartott. Csak Margit volt ott. Egy órája, hogy egyedül ül a bársonyos karszék puha, ölelő karjai között Ábrándozott. Tegnap különös napja volt. Sztáray volt náluk, ez a daliás, elegáns férfi. Azután olyan különösen viselte magát, mint még soha. Eddig mindig nyugodt, szenttelen volt arca és tegnap izgatottnak látszott, hangja remegett s csodás-szépen beszélt.

Margit belenézett a tükörbe, visszazépte önmagának onnan kitekintő nézését, majd akaratlanul a tegnapi eseményekre gondolt.

— Hogy is mondta . . .

Van valahol messze egy fényes, aranyos ország, s van annak egy bájos királynője. Karcsu, magas alak, tojásdad arccal, melyen a halvány pir, mint hajnal csodás fénye, fekete madonna szemében gyémánt sugár tüze, mely elő előtt az álmatag tekintetben. Ives szemöldöke szinte összeér egyenes vonalban lefutó orra felett, s egész lényében bizarran és mégis harmonikusan olvad össze a szenvedélyes édesség s a szűzies szendesség . . .

Margit lehunyta szemeit s elhallgatott. Mikor újra felvetette hosszú, árnyat vető, selymes pillait s újra belenézett a tükörbe, szinte megdöbbsent, mert onnan többé nem az ő arca, alakja verődött vissza, hanem a annak a Sztáray mesélte fényes, aranyos ország bájos királynője, s fejében összekuszálódott a mese többi szála, csak arra emlékezett, hogy volt a királynőnek egy vitéze, ki merészen küzdött a szíveért, holott csak az országot akarta és volt egy apródja a királynőnek, ki nagyon szeretete hatalmas urnóját, de még reánézni is alig mert, s bár tudta, hogy a vitéz szerelmében az anyagiság a fő motívum, nem szólt urnőjének, mert kezdte észrevenni, hogy királynője szívében kigyúlt az érzelem lángja a merész vitéz iránt. Margit harraggal kiáltott fel:

— Hát miért is nem szerette az a büszke királynő a kis apródot . . .

Tallián megkopogtatta a szalon ajtaját. Margit összeresztette s belsejében akaratlanul megszólalt egy hang: jön a vitézed . . .

(Folytatjuk.)

SZALONPITHIA.

Az „ALFÖLD” számára írta: JENI.

A hölgyek társaságában csupán egy férfi volt, amikor körülülték az oldalfülkében levő kis asztalt és fokozódó jókedvvel beszéltek el megtörtént adomaszerü jóstörténeteket.

Egy fiatal szőke leányon volt a beszéd sora, de ő azt állította, hogy soha sem volt kíváncsi megtudni a saját jövőjét. A hangjából kihallatszott, hogy nem a kíváncsiság hiánya tartóztatta vissza a jövőbe való nézéstől, de a józan felvilágosultsága, hanem azért nem huzakodik ezzel elé mentségeül, hogy ne hűtse a társaság naiv hitét.

Majd egy felvillanó gondolattól megkapva, mindjárt utánna tette, hogy azért kedveli a jóslás művészetét ugyannyira, hogy maga megtanult tényleg jövőjéről.

Bár a társaság — egyenkint és összesen — kinevette ezt az újabb multságukat: a jóslatokkal való foglalkozást, de azért szívesen forsztozták azt tovább. Az érdeklődésüket pedig annak tudták be, hogy a női természetben fekszik a lelkesedés, fogékonyság minden misztikus és homályos iránt.

Ostromolni kezdték a szőke leányt, hogy jósljon nekik. Hiába szólt ellene, hogy egyszerre ilyen soknak nem szabad — a szalonpithiák törvénye szerint — jóslni; hogy mindenkinek csak négy szemközt mondhat meg őszintén mindent; nem hagyta nyugtot neki, elő kellett szednie jövőjéről való tudományát.

Még kora este volt, nemrég keltek fel az uzsonnától, volt idő reá, hogy az ostromlói zsbongó kíváncsiságát kielégítse.

A felfedezett pithiát otthagyták a vállalkozó páciensével az oldalfülke kis kerekasztalánál és egyenként, érdeklődve és türelmetlenül lesték a szót ajkáról.

A nők így sorra kikönyörögték a maguk sorát, mikor az utolsó is elhagyta a fülkét, a kis pithia még akkor is helyén maradt. Valakinek a jövőjét még a fejében forgathatta.

Mindannyian pjkosan, diszkrét, látszatos hitelenséggel, de tényleg hitükben felizgatva dicsérték a kis jósnő tudományát, csak a méla, bágyadt szemü férfi rázta határozott tagadással a fejét.

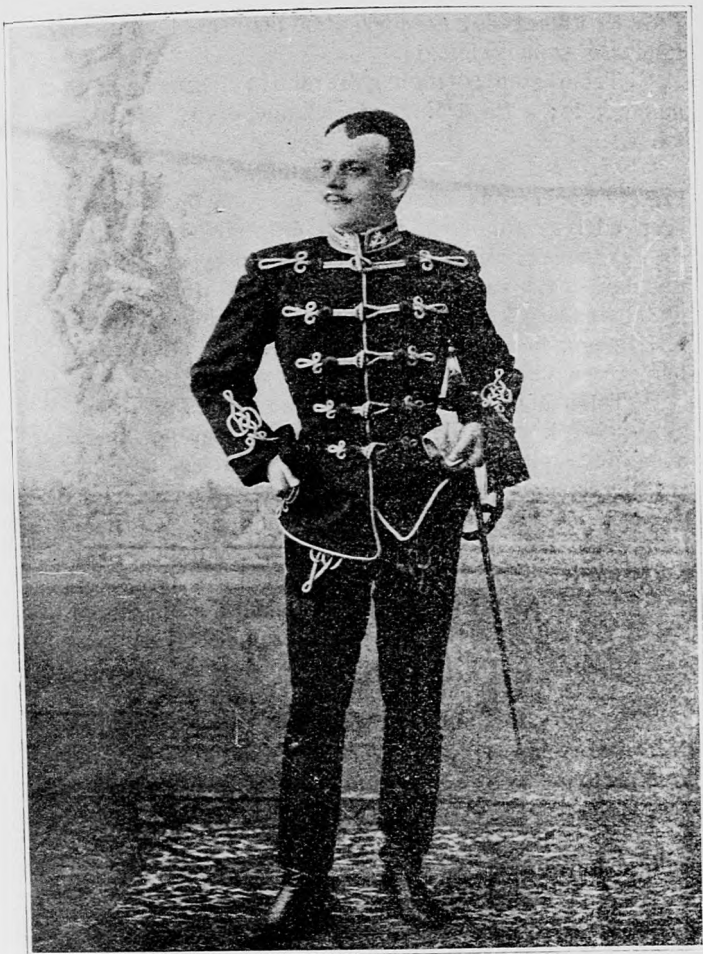
— Nem hiszem, nem; az én zaklatott életem multján vagy jövőjén el nem igazodik még a legnagyobb pszichologismeretekkel rendelkező jósnő sem.

A nők biztatták; próbálja meg.

Engedett végre a rábeszélésnek. Odaült a szőke lány mellé és cinikusan azt kérdezte.

— Az olyan multat és jövőt is eltudja olvasni, a mi nem egyéb, mint predestinált zür-zavar, khaosz?

A szőke leány szeliden bólintott reá, kezébe

Zilahy Gyula, mint Bilitzky kedét.

vette a ferfi vékony hosszukás kezét és mélyen le-
hajtott fejjel, úgy hogy a férfi nem nézhetett a sze-
meibe, nem láthatta, hogy közönyösen vagy áthatva
beszél e — belemélyedt a tenyérvonásainak tanul-
mányozásába.

Kivül a szalomból percenként nevetgélések és
maliciózus dicsérőszavak hangoztak el a lány pithia-
tehetségéről. Állítólag egyik sem hitt egy szót sem
a mondottakból, de azért időnként önkéntelenül el-
elárulták, hogy sok mindent eltalált a lány, a legel-
fátyolozottabb multjokból — a miről egyikök sem
sejtett, hogy a pletyka nagyon is fátyol nélkül szem-
léli — és bevallották, hogy maguk is olyan formán
sejtenek egyetmást a jövőből.

Nyilvánosan a saját felvilágosultságuk védelme-
ért, megtagadtak minden jóslás lehetőségét s így a
leány tehetségét is, de azért édeskésen szemébe di-
csérték. És tulajdonkép ők hitték leginkább a dicsé-
ret kiérdemeltségében, pedig ha a leány belát a lel-
kükbe, ő nevette volna ki legjobban a hiszékenysé-

gükért, a minek fejlesztésére csupán egy kis furfan-
got vett elő . . . , egy kis furfangot, a mely arra se-
gitette, hogy szíve szerint beszélhessen a legintimebb
dolgokról egy férfivel, a kit nagyon szeretet .

. . . Es beszélt, beszélt az álmatagszemű férfi-
nek lágyan, bensőségesen a multról, a jövőről . . .
most először négy szemközt, zavartalanul.

. . . Így beszélt . . .

. . . Most maga egy keresztutnál áll. A háta-
megett, előtte és két oldalánál egy-egy út van.

Sorra veszem mindeniket.

A hátamegett hagyott út a mult. Sötét, töpren-
géseket szító, dohos levegőjü erdőből vezet ki. Az
erdő legtávolabbi része, a kezdete, ott nagyon messze
— a mit már réges rég elhagyott — verőfényes volt,
de a mint beljebb haladt, az árnyak megfeküdték
körös körül, a napsugarak elbujtak, a meleg elszállt.
Köd, torok és lélekfolytatógató köd lepte be . . . és
magát ebbe a ködbe egy asszony csa'ogatta be, to-
vább, beljebb, mélyebben. Az az asszony, a kivel
együtt élvezték az erdő elején az aranyos napsuga-
rakat. De ez az asszony hamar megunt a napsuga-
rakat, változatosság után vágyott, nekie titokzatos-
ság, homály kellett és azért rohant bele a ködbe.
Maga bizva követte és örömmel nézte, mint pajkos-
kodik, játszik a sötét lombokkal. Azalatt pedig nem
vették észre, hogy a lábaik alatt már nem az erdei
avar zizegett, de ingó, süppedő, bűzölgő mocsár-
tátongott . . . És az asszony belebukott a mocsárba . . .
az erkölcsi halottak sirjába sőt ezáltal magát is csak-
nem megölte . . . nem erkö'csileg . . . de kedélyileg
Ott vergődött a szemei előtt az undok, a mocskos
fertőben, az érzéki ingerek legrú'abb mocsarában.
Hanem magát a sértett hiusága, a büszkesége, a
megvetése visszarántotta az önelvesztés bűnéből. Oda
hagyta meghasonlott, beteg lélekkel a sárt . . . So-
kái'g bolyongott még azután az erdő emlékidéző ső-
téttségében . . . végre, végre, csak nagy lassan ju-
tott ki belőle . . . egy sivár, göröngyös utra, a hol
aztán egyedül, nagyon egyedül, elhagyottan érezte
magát. Azután is sokszor, sokszor megcsalta a verő-
fényes erdőbeli illat, de mindig utána emlékében
felujult a többi is; a borzasztó, a sötét korszak s
míg az előbbiől kéjesen megremegett az utóbbi em-
léke elől irtózáttal szaladt, futott . . . érezte, hogy
azt az erdőt a benne elveszett asszonynyal maga
többet nem láthatja . . . attól minél távolabbra kell
elrohannia, mert máskép soha sem gyógyulhat ki a
megszakgatott lelke.

Az asszonyt már a leggyengébb törvényes ka-
pocs sem füzte magához, mert elváltak, hanem oda-
szögezte a lelkéhez egy nagyon erős kapocs; az
édesből keserűbe vesző emlékezés. Ezt érezte: le
kell tépnie.

Ez a mult . . . A jelenben a keresztúton áll:
három irány vezet, a melyeken haladhat . . . ezeken
próbáttehet a kapocs szétszakítására is.

Az egyik oldalút a khaoszba vezet. Sok ember van rajta, lármáznak, egymást keresik és egymást üzik; épen ezért mindenik magába van. Küzdenek a létért, lökdösődnek, meg-meg tapodják egymást, a testi és lelki kimerültség arcukon ül. Ezen az uton sok asszony van, előkelő és közönséges, természetes és kifestett, illatos lelkű és párfümmel kábító, hanem egytől egyig közönyösek maga iránt. Talán a régi emlékeit elfeledi itt, de a beteg lelke meg nem gyógyul, hanem az undortól lesz telített, még jobban be fogja tölteni a meleg valódi puha fészek utáni vágy. Ez az ut egy égő pokol, céltalan vergődés. Talán néha kapni fog itt a dicsőségéből is, de csak azért, hogy érezze a kínzó gyönyört, hogy nincs kívül megosztania, nincs kívül örülnie annak. Végre kétségbeesett kimerültség, életunalom, lelki láz fogja hatalmába ejteni. Senki, senki nem lesz közel és távol, a ki a sápadt, komor homlokot végigsimítsa, a ki enyhítő szavakat susogjon fáradtságtól, lélettuntásig zugó füleibe . . . senki, a ki életet, hangot, színt melegeget, az uton a gondolatainak . . . senki, a ki megigazitssá, lázámainak vánkösát. Sivár, kietlen ut . . . míg bele nem vesz a végtelenségbe, a sirba, az érzéketlenség, az öntudatlanság birodalmába.

Ez az egyik oldal út a jövőbe, de van másik is.

. . . A másik egy csendes, munkás helyre vezet, egy kis fiúhoz, a ki közel áll a szívéhez. Attól a sárban maradt csalfa asszonytól elszakított gyermek. Ártatlan, jó, szép gyermek. Ezen az uton maga folyton mellette lesz és érte él, érte küzd békét, jóleső munkával, nyugodt fáradtsággal, elkerülve az izgató tömeget. Látja napról napra a kicsi lélek fejlődését, növekedését, meg is lehet elégedve. Maga nagy szeretettel veszi körül s a kit szeretetben nevelnek, az maga is megtanul szeretni.

Hanem egy baj van . . . a mig gyenge, hajlékony a fa, kell a támasztó neki, mert eldőlhethet és nélküle nem is tud egyenesre fejlődni, mert csak erős mellett tud erőssé lenni . . . de felnő az a gyermek . . . és az emberi energia önállóságért vágyik, és a fa, ha megerősödött, önmagába is meg bír állani, felesleges a támasztó. Az apa kezeiből kinő a fiu és önálló lesz, mert ennek így kell lennie, hiszen nem kívánhatja az apa, hogy tehetetlen, hozzávarott legyen a fia! . . .

És újra csak azon veszi észre magát, hogy egyedül áll, elhagyottan, a cél tovalebent szemei előtt. A fiu szeretheti az apját, de nem tud utána járni majd az öregének, nem tudja becézni és az öregének a lelke nem fogja megkapni tőle azt a melegséget, a mely után vágyódik, a melyért a fiunak áldozta egész életét, mert az utánjárásra, a becézésre, a melegségre a nő lényé van hivatva.

Újra csak azt kell látnia, hogy tulajdonképen nincs senki mellette . . . Igaz ez az ut a mit a fia

oldalán jár meg, tényleg különb az előbbinél, mert (keserű különbség) ezen az uton biztosan lesz a ki haldokló szemeit lefogja.

Talán ezen az uton gyakrabban lesznek nap-sugarak is; a fia örömei, de állandó derüt itt sem várhat.

. . . Azt csak a főuton találhat. Ez egy nagyon szerető hü asszonyhoz vezet, a ki nem az érzéki szenvedélyek erdejében bolyong és nem oda csábítja, de egy meleg, világos és szeretettől ragyogó otthonban lakik. Ha vannak is a hozzávezető uton göröngyök, akadályok gátak — azért erős lelkű, bátor férfi maga, hogy ne döbbenjen vissza. A mit az ember erősen akar, azt véghez tudja vinni!

Talán abban a kicsi otthonban nem fog csengetni sok-sok pénz, de arra való a férfi ereje, hogy a mindennapit megszerezze s arra való az asszony szorgalma, hogy a megszerettet megtartja és virágoztassa. — És az életének lesz állandó, el nem tűnő célja, lesz fénye, melege, színe, hangja. Lesz a ki minden pillanatban kész lecsókolni a fáradtság verejtékét sápadt homlokáról, elsimítani a szomorúság redőit bágyadt arcáról, gyógyítani az élettől vert sebek sajgását s a ki nagy lelkierője legfőbb teendőjének tartja a maga könnyeit mosolyra varázsolni.

És ezen az uton csak magától függ, hogy a derü zavartalan, lélekgyönyörködtető és örök legyen, mert ezen az uton a bizalmát, a hitét soha semmi veszedelem nem fogja fenyegetni . . . csak aztán maga se rombolja össze annak a csupa szeretet asszonynak a hitét, bizalmát . . .

. . . Igen . . . jelenleg a keresztutnál áll és az akaratától függ, merre induljon. Én a mult és jövő összes képeit megjelenítettem, de tanácsolni jogom nincs. Ne nevéssen ki, ha balgaságokat vagy hiába valóságokat fecsegtem, a körülményeknek vagyok engedelmes szolgálója.

*

A leány remegve engedte el a férfi kezét. Arcán váltakozott az izgatottság pirja és sápadtsága.

A férfi zavaros gondolatokkal maradt a kis asztal mellett és szétnézett a szalonban. Látta, tisztán látta, hogy a multjának és jövőjének megrajzolt képei ide a szalonig is elérnek. A multja idáig kísértette a hátamegett . . . hátránézett önkénytelenül és a felbillentett nehéz függönyön át az utcát pillantotta meg sáros, piszkos, rideg utjaival, a melyeken át elért ide a keresztutra . . .

Oldalfelől zsvivaj, lárma csapta meg a szalonból a tömegeből, ez az egyik ut elejeként tünt fel neki: itt a társaságban is sok hiábavaló küzdelem, zür-zavar, versengés, unalmas fecsegés. érdekekbe vágó viták folynak, mint azon az uton, mely egyfelől előtte áll, már itt megkezdheti.

A keze rátévedt az egyik oldalzsebére. Megérezte a ruhaszövet alatt is, hogy ott van, most is

IRODALOM.

Dr. Angyal Jolán, a katonai kórházban.

nála van a kis fia arcképe. Jól eső melegség járta át egy pillanatra, de aztán összeborzongott. — Ha megnő, lesznek saját érdekei, közelebbi érdekei, mint az öreg apja, mi lesz akkor velem, ki marad akkor nekem, örökre nekem? Ki marad akkor...?

S a mint borzongásából feltekintett, ott állt újra, vele szemközt a szőke lány. Szemei simogatóan, lágyan, szeretettel pihentek az ő tőprengő arcán... És azokból az őszinte, beszélő szemekből tisztán olvashatta kérdésére a feleletet.

— Az egyenes uton én várlak, én megmaradok mindig örökre neked, egyedül neked én drágám én mindenem, én életem!

És a lelkén átszaladt egy kis melegítő-derű, mely a lány szeméből sugárzott. Derű, mely csak az ő számára létezett!

RENATA.

— OLASZ EREDETI. —

Szétpattan a fõm; ereimben
A pokolnak vad tüze éget
Szemeimnek gyõnge világa
Jövendõli a kora véget.

De ha rád gondolok: szûnik a kinom,
A kárhozatot nem érzem én;
Ha reád gondolok, lopva szívembe,
Visszaoson az ifju remény.

Hogy még soká szenvedni ne kelljen
A halálra vágyik a lelkem:
Rád gondolok, — s szívem élni kíván még.
Hogy újra szeressen, õleljen.

MAIONE VINCENZO.

Benedek Árpád mûvét a „Vidéki Színészvilág Írásban és Képpen“ címû igen diszes almanakját annyira elkapkodta a közönség, hogy alig lehetett itt ott egy példányra szert tenni. A beérkezett utánrendelések készítették az almanak szerkesztõjét arra, hogy egy második kiadást rendezzen sajtó alá, a mely több száz példányban most hagyta el a könyvkötészetet. A második kiadás éppen olyan diszes és figyelemre méltó kivitel, mint az elsõ. Benedek Árpád most dolgozik a harmadik almanakon, mely az aradihoz hasonló kivitelben Szeged színészetével fog foglalkozni írásban és képpen. Ezután Kolozsvár és Nagyváradra kerül a sor. Az országos hírû vállalatra, melyet a sajtó is elismeréssel és tetszéssel fogad, a közönség körében már is nagy az érdeklõdés.

A aradi almanak második kiadása. (melybõl mi is közlünk képeket) ugy a szerkesztõnél Benedek Árpád-nál (Arad és Vidéke szerkesztõsége) mint minden könyves boltban egy koronáért megszerezhetõ.

Eladó szívek. Kosztká Mihály, egyik jelesebb és legszorgalmasabb munkatársunk, a kitõl „Pusztuló faj“ címû regényünket is közöljük: egy új novellás kötetet ad ki, „Eladó szívek“ címen.

A jeles tollu írót már nem nagyon kell az olvasó közönség kegyeibe ajánlani, az õ novelláit, verseit mindenkor szívesen olvassa mindenki. Mi csupán kedves kötelességet teljesítünk akkor, a mikor felhívjuk olvasó közönségünk figyelmét Kosztká könyvére, a mely igen diszes kiállításban e hó végén hagyja el a sajtót. Szerzõ a következõ, igen figyelemre méltó elõfizetési felhívást bocsátotta ki:

... A vásárhelyi Péchy leányoknak már egész hírük támadt. Minden év tavaszán, vagy nyarán megjelent egy-egy Péchy leány a „Fekete sas“ szálloda elõtt elterülõ sétányon, kit farsang után doktor-néknak, tanácsnoknénak vagy éppen nagyságos asszonyoknak szólítottak. Az öreg Péchy Ákos és felesége. az õszülni kezdõ hajával is még mindig szép Vörös Zsuzsánna gardirozta a Péchy leányokat. Péchy Ákos, a vén perzionatus kapitány eszelte ki a tervet, hogy a megyei Péchy Ákos nemzetség leányait majd õk adják férjhez. Az õ nagy vagyonukhoz örökösük ugy sem volt, hát ilyen módon vélték megifjítani csendes derûs és boldog örökségüket. A hálás rokonság pedig nagy tisztelettel vette a Péchy Ákos intézkedéseit és tavaszkor avagy nyárelõn mindig reménykedõ bizalommal várták, hogy kiket szólít a levél a leányukért. A Péchy leányokkal különben öröm volt a tervezgetés, mert egytõl-egyig szépek voltak. Mikor aztán ki-ki elvégezte a maga kis regényét, eltűnt a boldogságos házas élet csen-

des, tartós örömei között. Ezeket az apró regényeket akarom elmondani, úgy, amint megtörténtek.

Ifjúságom kora tavaszán álmodtam e maroknyi történeteket. Vagy talán nem is álmodtam, csak kissé kiszíneztem az előttem mind ismerős, kedves alakok szerelmi vergődéseit a lelkem mesélő erájével. Eladó szivek cím alatt kötetbe gyűjtve e történeteket, május végére megjelentetem a könyvet. Lelkes szeretettel fordulok most is az én jóakaró olvasó közönségemhez, kérve azt a biztató támogatást, mellyel eddigi könyveimet fogadta. A 8—9 ivre terjedő munka a modern könyvnyomtatás minden csinoságával fog megjelenni. A könyv ára 2 korona. Az előfizetési ivateket, az előfizetett összegekkel kérem legkésőbb május hó 25-ig címemre (Arad, megyeháza) beküldeni. *Kosztka Mihály.*

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Bur orvosnő Aradon.** *Dr. Angyal Jolán* orvosnő sok kalandjáról számoltak be az aradi lapok, melylyel a fővárosi és vidéki sajtó szintén foglalkozott.

Angyal Jolán dr. tíz év előtt ment ki férjével Amerikába s ott szerezte meg az orvosi diplomát. Onnét férjével együtt, a ki szintén orvos volt, Dél-Afrikába mentek és Pretoriában érte őket az angolbur háború. Az orvos-pár a burok szolgálatába lépett s itt ápolták a bur sebesülteket míg egy szerencsétlen csata

Dr. Angyal Jolán,

után angol f g-ságba kerültek, mind a ketten. Itt kezdődik a bátor, férfiszívű asszony viszonyosságai. Férjét az angol parancsnok agyonlövötte, dr. Angyal Jolánt pedig fogságba vetették. Az angol táborban újra sebesülteket ápolt és az angol parancsnok lábát, a mely a harcban eltörött, sikerrel gyógyította meg: hálából a parancsnok dr. Angyal Jolán szabadságát eszközölte ki. Anglia felé való utazásában újabb szerencsétlenség érte. A teher szállító hajót, a melyen utazott, a burok cirkáló hajói elsüllyesztették s csak a véletlen szerencsének kö-

szönhető, hogy egy másik angol hajóra jutott, a hol aztán védelemre talált.

Ezután zavartalan utazhatott vissza Magyarországra, a hol gyermekei és rokonai vannak. Mi két képen mutatjuk be a nőorvost. Az egyik kép egy operációt mutat, a mint dr. Angyal Jolán a délafrikai weinbergi (Cape-Colone) katonai kórházban egy angol tiszt karjából veszi ki a golyót.

A sok viszontagságot ért nőorvos Aradon egy kiállítást fog rendezni, anélkül, hogy tiz évi utazása alatt összegyűjtött felette érdekes emléktárgyakat és sok eredeti fényképeket láthat majd az érdeklődő közönség.

+ **Az Aradi Polgári Takarékpénztár** óriási lépésekkel halad előre, a mióta a szakavatott kezek kirántották a csőd örvényéből. Nem hiába való munkát végeztek a reaktiválást előmozdító *vezérférfiak*. És hogy mily nagy szükség volt arra, hogy a *Polgári Takarékpénztár* újra megkezdje működését, az a közönség óriási érdeklődéséből is látszik. A naponként emelkedő forgalom biztosíték a jövőre, hogy a pénzügyi tisztes és elismerésre méltó munkát végez. A vezetőségbe vetett bizalom mindenestre meghozza a gyümölcsét, aminek előjele máris bőségesen mutatkozik. Jelenlegi zilált gazdasági állapotunk mellett szinte nélkülözhetetlen lett volna az *aradi polgári takarékpénztár*, a mely dacára a szilárd üzleti elvek mellett, de mindenkor segítő kezet nyújt a polgárságnak, a mire ez idő szerint igazán nagy szükség is van.

○ **Tolsztoj és Ferencz Ferdinánd.** Alig épült fel Tolsztoj Leo a világhírű nagy orosz író veszedelmes betegségéből, s máris rugtak rajta egyet: ez olyan szégyenteljes rugás volt, ami bennünket nagyon is közlel érdekel. A tapintatlanságnak nem kicsiny jelét látjuk a mérvadó köröknél, a mikor nem elleneztek ezt a kicsinyes cselekedetet, a mely rávall a legmagasabb mérvű ellenszenvre: a szabad szellem megnyilatkozása és a szabad sajtó gyakorlása ellen.

Gyönyörű kilátásaink lehetnek a *jövőben*. De hozzá vagyunk már szokva az eféle eljárásokhoz, a melyeknek ellensúlyozására az idő, a kor — majd csak nevel *sasfiakat*.

A cseh akadémia bizonyynyal szégyenli tehetetlenségét! Tolsztoj pedig csak büszke lehet arra, hogy egy nagyon fényesre mázolt durvatalpu sarkantyus csizma rugott egyet öreg testén.

□ **Sándor Pál Aradon.** *Az Aradi Kereskedők Köre* meghívta Sándor Pált, orsz. képviselőt arra a nagygyűlésre, amelyet az *arad-csanád* és békésme-

gyei kereskedők vasárnap délután, a kereskedelmi akadémia nagytermében a *fogyasztási szövetkezetek* ügyében tartanak: mi a népszerű képviselő arczképét is bemutatjuk.

*

+ II. Oszkár, a svédek és norvégek királya nemcsak nagy műőarát és az irodalom lelkes pártolója, hanem maga is kiváló tehetséggel megáldott költő. Birodalmában nemcsak azért olvassák és dicsőítik a költeményeit, mert koronás király, hanem mert a versei valóban szépek és igazi költői talentum alkotásai. Eddig a nagy európai nemzetek csak hallomásból tudták II. Oszkáról, hogy poéta, most azonban a királyköltő francia nyelvre fordított versgyűjteményt bocsátott közre s ezzel kiált a kritika ítélőszéke elé, mint bármely más koronátlan poéta. A verskötet Párisban jelent meg, Nilsson könyvkiadónál. A poémákat Magnus Synnestvedt fordította franciára, az illusztrációkat pedig Hagborg Ágost skandináv festő készítette a könyvhöz

A verses kötet egyik legérdekesebb verse a Balti tengerről szól, melynek első strófáját itt adjuk a francia fordítás nyomán-magyar fordításban.

A Balti-tenger.

Azur istenség, mely évezredek óta
Csapkodod a skandináv partokat,
Melynek hulláma felcsapong a légbe,
S a nagy sziklákon dörgve megszakad.
Mig jégpáncél alatt feszül a hátad,
Hadd énekelem el a te nótádat!
Mily szép vagy, mikor tavasz nyíllatán,
Szellők suhannak hullámodon végig,
És alkonyatkor játszik rajt a nap

Lángszikrát szórva tükrödtől az égig!
Mily hó csipkét hord, part felé ha támad
Sziklatörő, vadul zengő hullámod!

*

□ A Sant-Pierrei esemény borzalommal töltheti el az egész emberiséget az a rémes láng-océán, amely ott lobog Martinique szigetének elpusztult városa fölött. Megnyílik a föld, a vulkán torkából pusztító tüzelem omlik mérföldeken keresztül, nincs menekvés, emberélet, kultura, város egy pillanat alatt tűnik el a föld színéről. Önkéntelenül Pompéjire kell gondolnunk, amelynek pusztulása gyermekkorunk óta él képzeletünkben.

Faj, vallás, érdek, ősi gyűlölet választja el az embereket. De amikor most, mintegy intőjelül írja oda az égboltra lángbetűit a végzet figyelmeztetése, a mulandóság közösségében és az ezer meg ezer testvér fölött való gyászban kell, hogy találkozzék az egész emberiség. Nagyon kicsi az a földgolyó, és ahhoz a katasztrófához, amely Martinique szigétet megrendítette, mindenki nagyon közel áll.

Akkor érzi az ember legjobban nyomorult, *semmi* mivoltát, a mikor látja, hogy a semminél is kevesebb; a mikor látja, hogy a természet romboló ereje milyen mindenek felett hatalmas és kétségbeejtő módon rettenetesen kegyetlen. Pusztításában nincsen kivétel, magával sodor mindent a mi utjába akad.

Hiába való a sóhaj, a megtérés a megbánás egy pillanat s a halál az elpusztulás martaléka *minden*.

*

□ Oroszország megint hermetikusan elzárkózott a világtól. Ez azt jelenti, hogy nagy a baj a cár birodalmában. Még azok a külföldi lapok is, amelyek nihilista-körökkel állanak összeköttetésben, még ezek sem tudnak semmi biztosat arról, hogy mi történik Oroszországban. Vagy éberebb a cenzura most, vagy pedig nincs többé távirati szolgálat Oroszországban. Néhány nagy külföldi lap csak úgy kap értesítést a forradalmi mozgalomról, hogy ki s be utaztatja munkatársait Oroszországba s aztán szóbeli értesüléseiket továbbítják a határról. Így kapta a párisi Rappel a következő jelentést: A pultavai kormányzásban a parasztok mozgalma egészen forradalmi jellegű. Mikor egy gyalogos zászlóaljot vezényelt, a legénység megtagadta az engedelmességet és egyetlen katona sem sütötte el fegyverét. A cár táviratilag rendelte el, hogy büntetésből tizedeljék meg a zászlóaljot. Az összes legénységet egy sorba állították és egy tiszt végighaladva a sor előtt, minden tizediket kivezetetett. Ezeket az egész legénység szemelátára azonnal agyonlőtték. A többieket Szibériába száműzték.

A parasztforradalom Dél-és Közép-Oroszországban is terjed. Nisni-Novgorod közelében a lázadók három kormányhataluokat felakasztottak. A kor-

mányzó erre két gyalogos-zászlóaljot küldött ki a lázadók ellen, de a főfegyverzett parasztek visszaverték a katonaságot. Erre kozákokat küldtek ellenük és ezek ugyancsak véres munkát végeztek, mert közévágtattak a zendülőknek és háromszáznál többet vertek agyon közülök.

Nem messze már az idő a mikor Oroszországot és a cári trónt, a megrengető vulkánikus erő és hatalom átgurja. A nemesebb emberies érzés nevében is szükség van már arra, hogy északon a kegyetlen abszolutizmus megszűnjék, hogyha vér és népek áldozatán is: de, a jogos szabad ág fényes csillaga kell, hogy már felragyogjon a szegény elnyomott orosz nép felett.

*

Az aradi művészeti egyesület kiállítása. Karöltve a Nemzeti Szalonnal fényes képkiallítás lesz kétheti időtartamra Aradon, a polgári fiuiskola termében.

A *Nemzeti Szalon* megbizásából Rózsa Miklós dr. aradra érkezett, hogy az előkészületeket megtegye. A kiállításon összesen 255 kép lesz, köztük több Munkácsy kép, a mit eddig Aradon nem láttak.

A vernissage május 31-én lesz, a mely alkalomra Vészi József országgyűlési képviselő a *Nemzeti Szalon* alelnöke is részt fog venni. A tárlatot dr. Rózsa Miklós titkár, Ernszt Lajos, a nemzeti szalon ügyvezető igazgatója és Rubovics Márki a Szalon műtárosa rendezik.

*

+ **Egy aradi fiu kitüntetése.** Zágrárból kapjuk a hírt, hogy az ottan lefolyt tavaszi katonai lövészverseny alkalmából, mely nagy ünnepségek között ment végbe — az első díjat Zerdahelyi főhadnagy, a másodikat Reif főhadnagy, a harmadikat pedig az egész tüzérhadtest legnagyobb meglepetésére *Sztanity György* Zágrárbán szolgáló tüzértiszthelyettes nyerte. Leirhatlan örömet szerzett az alig fél év óta szolgáló fiatal tiszthelyettes bravuros lovaglása s győzelme az összes tüzértisztek között, mert a versenyzők csupa ismert öreg bravurlovások s régi versenyzők voltak. A remek díjat: ezüst cigaretta szelencét és emoilírozott kazettát báró *Bechtolsheim* lovassági tábornok neje nyújtotta át *Sztanity* Mátyás aradi polgártársunk fia.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá ezimzendők.

Többeknek. „Eclíne” ő nagysága munkatársunk arcképet legközelebb befogjuk mutatni olvasóinknak. Előre is mindenkit megnyugtatunk arról, hogy ő nagysága nem csunya hölgy: sőt ellenkezőleg, bájos, ifjú jucker asszonyka

Pünkösdi rózsá Arad. Elismerjük, hogy olyan lehet az akiről az őn verse szól — de írjon az ideáljáról jobb verseket, mert ez ugyan nem közölhető.

G. J. Budapest. A kiadóhivatal elküldi, köszönet az érdeklődésért.

N. G. Pécs. Hol késik annyira?

K. G. Liptó-Szt.-Miklós. Köszönet a jókívánatokért, a nyár folyamán mindemesetre! A professzor küldeménye okvetlen sorra kerül.

H. K. Kultura és erkölcs című cikkünk éle nem irányult *akarattal* senkire: Az a cikk a' talánosságban volt tartva: minden esetre azon leszünk, hogy minden cikkel olvasóink érdeklődését felkeltsük — és hogy ez így van: az a mi büszkeségünk. Nyugodt lehet, hogy résen leszünk a legkisebbre is!

D. A. Budapest. Csak pár hónap választ el bennünket attól, hogy megülhetjük egy éves fennállásunkat, bizony elég küzdésünk volt. Az első számtól menni fognak: üdvözet.

B. Arad. Az „Egy majális története”-ben nagyon sok a zápor eső — elmosott benne minden szellemességet.

M. R. Arad. A *hivatottságról*, tessék vele másutt próbálkozni.

Figyelő. Arad. A Magyar Figaróba való, talán még oda is erős. Látogatását szívesen vesszük. — *Azzal?!* pedig egy cseppet sem törődünk.

Tatjana. Arad. Végre! — Bizhat diszkrecionkba, jönni fog. Azt pedig? — Mi tudjuk legjobban! H. igen hűséges emberünk.

Türelmetlen. Nagyon sok az anyag, nem jöhet minden oly egykettőre sorra: pláne ha beletrisztkai rész.

Falusi Terka. Radna. Kissé elnyújtott história, rövidében, velősebben megírva talán megütné a mértéket, de így nem. A számokat elküldjük.

Nem közölhetők. Súlyom szárnyak. — Ma és tegnap. — Hiába van pünkösöd. — Hanyatló szellemek. — Csillaghullás — A művészetek fénykora. — Karzati pikantériák.

Elhatározás.

Az eddigi közismert rendszertől eltérve, a mai naptól fogva **teljesen ingyen adok, minden költség nélkül, passepantout kerettel együtt** egy művészes kivitelű, 65 centiméter magasságu platin-brom fényképet mindazon tisztelt vevőknek, kik áruházamban 20 korona értékű árut egyszerre bevásárolnak. A fénykép bonon való részleges bevásárlási összeget 20 koronáról 10 koronára leszállítom. S ezennel fölkérem mindazon tisztelt vevőmet, kinek fénykép bonja a 10 korona összeget már elérte, sziveskedjen-k fényképeiket nagyítás széljából hozzám juttatni. **Hogy egy életnagyságu platin-brom fényképet passepantout-kerettel együtt minden ráfizetés nélkül, teljesen ingyen szállítok:** ez oly kedvezmény, melylyel magát a fővárost szárnyalom tul. Harmincznéggy kirakatom szemlélete viszont mindenkit meggyőz arról, hogy választék és olcsóság tekintetében áruházam szintén utolérhetetlen színvonalon áll. Arad, 1902, május hó 1 én. Kiváló nagyrabecsléssel: **Porter Vilmos Nagy Áruháza** Arad, Szabadság-Tér.